

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha, 2016

Pavel Rehberger

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Bicí nástroje

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**RÁMOVÉ BUBNY-
HISTORIE A SOUČASNOST**

Pavel Rehberger

Vedoucí práce: Daniel Mikolášek

Oponent práce: Vlastislav Matoušek

Datum obhajoby: 8.6.2016

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of music

Percussion instruments

BACHELOR ´S THESIS

FRAME DRUMS – HISTORY AND PRESENT

Pavel Rehberger

1. Supervisor: Daniel Mikolášek

Opponent of thesis: Vlastislav Matoušek

Date of vindication: 8.6.2016

Allotted to the academic title: BcA.

Prague, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

RÁMOVÉ BUBNY - HISTORIE A SOUČASNOST

Vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

podpis diplomanta.....

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Cílem práce je seznámit čtenáře s historií a vývojem rámových bubnů, i způsoby jejich využití v minulosti i v současném hudebním myšlení. Pro plnohodnotné využití možností tohoto nástroje je užitečné pochopit zákonitosti vývoje jeho výroby i technik hry. V neposlední řadě se práce pokouší také o přehled a popis alespoň hlavní části z nepřehledného množství variant rámových bubnů používaných v současnosti a vzhled do nejednotného názvosloví.

Klíčová slova: rámové bubny, druhy bubnů, historie, duchovní rituály, techniky hry

Abstract

The goal of the thesis is to present to the reader the history and development of the frame drums, and also introduce the ways of their usage in the past and within the present musical thinking. For an adequate usage of all capabilities of this instrument is beneficial to understand the natural relation of the progress between its fabrication and the techniques of playing. Last but not least the thesis makes an effort to get an overview and a description of at least the main part from infinite number of variations of the frame drums used in the present day with the insight into disunited nomenclature.

Key words: frame drums, drums species, history, spiritual rituals, techniques of playing

Poděkování:

Děkuji, vedoucímu své bakalářské práce, Danielu Mikoláškoví, za jeho odborné vedení a cenné rady a připomínky.

Obsah

ÚVOD.....	10
1 HISTORIE RÁMOVÝCH BUBNŮ	12
1.1 DUCHOVNÍ RITUÁLY A RÁMOVÉ BUBNY.....	12
1.2 BOHYNĚ VĚD.....	14
1.3 CHRÁMOVÉ BUBNY	16
1.4 EGYPT, KYPR A KRÉTA.....	17
1.5 ŘECKO A ŘÍM.....	19
1.6 TAJEMNÉ ŠKOLY	19
1.7 KŘESŤANSTVÍ	21
1.8 PŘEDNÍ SVĚTOVÉ OSOBNOSTI ZABÝVAJÍCÍ SE RÁMOVÝMI BUBNY	22
2 POPIS A POUŽITÍ RÁMOVÝCH BUBNŮ VE SVĚTĚ	23
3 ŠAMANSKÉ BUBNY A JEJICH RITUÁLY	37
3.1 TANEC A RÁMOVÉ BUBNY	40
ZÁVĚR.....	42
POUŽITÁ LITERATURA.....	43

Úvod

Původ nástroje

Rámový buben je pravděpodobně jeden z nejstarších bicích hudebních nástrojů. Bývá rozmanitých druhů, tvarů a velikostí. Byl používán po mnoha tisíciletí většinou při duchovních rituálech a byl to nástroj, na který hrály převážně ženy. Zmínky o jeho původu se objevují již v dávném starověku. Hra na rámový buben se vyvíjela v průběhu několika generací na různých místech celého světa a to nezávisle na sobě. Tento nástroj se objevuje ve starém Egyptě, starověkém Římě, ve středním Orientu, Indii a Středozeří a své uplatnění nachází i v současnosti. Rámový buben si vydobyl své místo i v jinak značně odlišných civilizacích celého světa. Své uplatnění našel také v Evropě díky vlivu islámské kultury.

Obecná charakteristika

Rámový buben je druh membranofonu, na který se hraje většinou jen dlaní a prsty. Má většinou kulatý tvar, ačkoliv také se můžeme setkat s typem čtverhranným. Jeho dřevěný rám bývá většinou z jedné strany potažen zvířecí kůží, nejčastěji kozí, a příležitostně jsou do rámu vpraveny malé železné kroužky, nebo činelky. Průměr rámového bubnu je větší než jeho hloubka. Existuje mnoho typů tohoto hudebního nástroje v různých částech světa. Má několik velikostí. Pravděpodobný důvod popularity tohoto hudebního nástroje je jeho všestrannost. Tyto bubny jsou velmi praktické pro svoji přenosnost. Další výhodou je jejich jednoduchost, může se na ně hrát na místech, kam se nevejdou jiné bicí nástroje větších rozměrů. Kvalita zvuku rámového bubnu je závislá na technice hry a také na způsobu jeho výroby. Vývoj tohoto nástroje je patrný i na materiálech použitých pro výrobu nástroje. Změnila se zejména hrací blána – v dnešní době se používá nejen přírodní kůže, ale i syntetická blána.

Současnost

V současné době se rámové bubny využívají takřka ve všech hudebních žánrech,

ať je to klasická hudba nebo tradiční hudba sahající až ke kořenům starých kultur, a to zejména do oblasti Persie („middle east music“). Dále se tyto nástroje velice úspěšně uplatňují v taneční populární hudbě a v takzvaných „crossoverech“, ve stylech, které nejsou konkrétně vymezené. V současnosti je tento hudební nástroj velmi oblíben i ve světě moderního jazzu.

1 Historie rámových bubnů

1. 1 Duchovní rituály a rámové bubny

Rámové bubny můžeme řadit mezi nejstarší hudební nástroje v historii lidstva. Kořeny této skupiny bicích nástrojů sahají až do hlubokého pravěku. Nejstarší dochovanou zmínkou o rámových bubnech, je malba na zdi svatyně ve starověké osadě Catal Hüyük (Anatolie, dnešní Turecko). Malba vznikla pravděpodobně 5800 let před naším letopočtem.¹

Kněžky a jiné uctívané ženy té doby používaly rámové bubny k oslavě svých bohyň. Posvátné bubnování pravděpodobně vzniklo jako ozvěna lidského tepu. Vnímání tepu mateřské krve je naše první zkušenost. Ženy prováděly duchovní rituály Bohyně, které zachovávaly posvátnost vztahu mezi lidskou bytostí a přírodou. Rytmická hudba byla v rituálech spojených se starověkým božstvem velmi důležitá. Lidstvo, rostliny a zvířata se podílejí na rytmickém cyklu. Lidská společnost přežila ve svém životním prostředí jen díky přírodnímu rytmu. Skupiny hudebnic, tanečnic a zpěvaček vytvářely ženská představení, která byla jedněmi z nejstarších reprezentací náboženských rituálů. Hudebním a duchovním středem v těchto rituálech byl právě rámový buben, jeden z nejstarších posvátných rituálních hudebních nástrojů. Zvuk rámových bubnů kněžek zdůrazňuje proces tvoření, spojení jednotlivce s rytmem společnosti, přírodou a vesmírem. Buben byl primární do tranzu uvádějící hudební nástroj. V rituálech představoval typický vzor smrti a znovuzrození. Zvuk bubnu znamenal uvolnění zastaralého typu chování a přinášel nový vztah k životu.²

V prehistorické Evropě, asi 5000 let před naším letopočtem, se objevila zmínka o několika významných invazích Kurganů, bojových kočovníků. Poté nová mocenská elita odsoudila Bohyni k zapomenutí, protože kočovníci nenašli žádnou shodu s mírumilovnou kulturou Bohyně. Uctívali rozzuřené bohy bouře, pomsty a boje. Kurganská kultura byla modelem sociální organizace, ve které dominuje hlavně muž, mužské násilí a přísná hierarchie. Tito lidé zničili mírumilovnou neolitickou kulturu, která uctívala Svatou ženu (Bohyni). I když byl její mýtus

---

¹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

² REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

oslaben a její síla byla nuceně sdílena s mužskými božstvy, Bohyně ve Středozevní kultuře nezanikla. Nicméně, na Krétě, v Anatolii, v Egyptě, v Indii, v Řecku i v Římě lidé přesto pokračovali v uctívání Bohyně, i když v různých jiných formách.³

Jedny z nejstarších a nejuctívanějších velkých bohyní paleolitického věku jsou Hathor a Isis v Egyptě, v Kyperské kultuře a Sumérii (Palestina) bohyně Inanna a Ishzar, v Anatolii, v Malé Asii, v Řecku a Římě to byly bohyně Sybila, Rhea, Demeter, Artemis a Persefóna. Božská matka nebyla vyobrazována jako typická žena, měla různé formy a v této době měla velkou moc. Po tisíciletí tato Božská žena a její uctívání reprezentovaly duchovní příklad. Tato kultura se protíná s evropskou kulturou a kulturou západní Asie. Rytmické bubnování v těchto kulturách vedlo hlavně k transformačním praktikám a meditacím.⁴

Dnešní vědci zjistili, že v prehistorii se přikládala velká váha ženské moudrosti. Objevilo se mnoho obrazů božské ženy a relikvií společnosti, která ji uctívala. Následovalo ji mnoho učednic, které propagovaly její symboliku a mytologii. Hlavní technikou, jak přivolat její sílu, bylo bubnování. Buben byl hlavním nástrojem pro přivolání Bohyně a také umožňoval komunikaci s ní. Prostřednictvím bubnování se spojovaly říše božstva a lidstva. Buben a hra na něj měly především za úkol vtáhnout účastníky rituálu do tranzu. Tyto rituály byly velmi často symbolem smrti a znovuzrození. V dávné mytologii to byli právě bohové jako Inanna, Osiris, Persefóna, Adonis a Dionisos, kteří obnovovali život díky zvuku rámových bubnů. Bohyně Inanna, Osiris a další zvyšovaly hrou na rámové bubny sexuální energii, atraktivnost a ženskou sílu.⁵ Energická hra na bubny vypuzovala zlé duchy a očišťovala duši a zdraví. Uvádí se, že bubnování bylo nejstarší formou komunikace. Telegrafický rytmus imitoval vzor řeči, doprovázený komplexem zpráv a předávaný od vesnice k vesnici. Rytmus bubnů doprovázel každodenní život. Zvuk bubnů koordinoval práci na polích i ve vesnicích, doprovázel bojovníky při válečných taženích, stejně jako karavany při jejich výjezdech. Starověký rámový buben ve středozevní kultuře měl tvar kruhu, byl přirovnáván k obilnému sítu, které bylo symbolem plodnosti,

---

³ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

⁴ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

⁵ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

obilí, měsíce, slunce a vody. Byl to jeden z nejdůležitějších symbolů prehistorie. Nejčastěji se na buben hrálo rukou, tedy dlaní, prsty nebo paličkou. Přesně se neví, která z těchto technik je starší. Na rámové bubny Bohyně se hrálo ručně, ale například na šamanské bubny se bubnovalo kostí, rohem či dřevěnou paličkou.

„Pro ni udeří posvátný buben, posvátná tamburína – stůj před svatou Inannou“⁶

1. 2 Bohyně Véd

Údolí řeky Indu bylo kolébkou velmi vyvinuté civilizace. Na několika místech byly nalezeny tisíce vykopávek, na pěti z nich byla dokonce celá města. Svou důležitost měla města Harappan a město Mohenjo – Daro. Harappanská kultura se rozšířila daleko za hranice údolí Indu, měla rozlohu zhruba velikosti západní Evropy. Lidstvo v údolí řeky Indu okolo roku 2500 př. n. l. bylo velmi vyspělé. Jejich architektura byla na vysoké úrovni, stejně jako v Mezopotámii a ve starém Egyptě.⁷ Mnohé z jejich staveb mělo vlastní koupelny a kanalizační systém. Mnoho sošek neolitické bohyně bylo objeveno právě v údolí řeky Indu. Některé z těchto figurek drží bubny, které se podobají dnešnímu jihoindickému rámovému bubnu kanjira, který mívá průměr 17 až 23 cm. Další figurky představují ženy, které hrají na malý sudovitý buben. Podobnost náboženství, symbolismu a mytologie mezi údolím řeky Indu, Mezopotámií a Egyptem je zjevná. Všechny tyto kultury sdílí mnoho duchovních a psychologických aspektů, které byly přítomny už v paleolitu. Harappanská kultura je velmi podobná indické kultuře. Prvky této kultury obsahuje i hinduismus, většinou jsou přítomny na malbách posvátné zvěře, stromů, vody a v sexuálních symbolech božstev. Harappanská civilizace nebyla příliš gramotná. Archeologové, kteří našli několik pečetí, si nejsou zcela jisti, zda se jednalo o počítací systém, nebo brzkou formu řeči. Dokud toto nebude dešifrováno, musíme hledat informace o harappanském náboženství z písma jeho přímého potomka – hinduismu. Navzdory kulturním otřesům v Indii si hinduismus po staletí zachoval

---

⁶ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*, str. 5

⁷ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

neporušenou historii uctívání bohyně, hudby, umění a techniky rozvíjení mysli. Bubnování a rytmické skandování jsou základním aspektem této techniky. Starověká kultura poskytuje užitečný kontext pro interpretaci zbytků tradic bohyně, kde velmi důležitou roli v jejím uctívání hrálo právě bubnování.⁸

Během druhého tisíciletí před naším letopočtem bylo město Harappan zničeno útoky kočovných Arianů, nebo Indoevropanů, kteří se přehnali napříč Evropou a indickým kontinentem.⁹ Védy, náboženský hinduistický text, byly doplněny po jejich invazi přibližně mezi lety 1800 a 1500 př. n. l. V tomto textu se popisuje, jak byla vnímána bohyně. Hinduistická bohyně ve Védách měla mnoho vlastností, stejně jako bohyně paleolitu a neolitu.¹⁰

Vliv rytmu byl v Indii prozkoumáván po tisíce let. Hudba byla počátkem rozvíjení duševní techniky. Psychický svět je manifestací různých frekvencí vibrační energie. V tantrismu reprezentoval první vibrace „chandra pirai“ – malý buben v podobě půlměsíce. Když byl slyšet tento hlasitý zvuk, posluchač mohl cítit univerzální ozvěnu síly svého srdce.¹¹

Chandra pirai nebo Chandra mandala je menší rámový buben o průměru asi 25 cm, bývá ve formě půlměsíce, má dřevěný nebo železný rám, který je pokryt přírodní kůží z obou stran. Byl objeven v oblastech Andra Pradesh a Tamil Nadu (Indie). Také je známý jako Soorya pirai nebo Soorya mandala. Pirai znamená v překladu buben. Je to ruční hudební nástroj, na který se hrálo malou paličkou.

V Indii buben symbolizoval tvořivost. Bůh Shiva je charakterizován tancem a hraním na buben „damar“. Buben byl pokryt většinou ovčí kůží nebo pergamenem, který býval louhován v odvarech z rýže a bylin. Tím se získával jemný a bohatý zvuk.

Indická klasická hudba je založena na starověkém tradičním rytmu, který odráží spojení mezi časem a zvukem. Indický rytmický způsob hraní je považován za nejvíce vyvinutý na světě. Používání rámových bubnů v Indii má velmi dlouhou historii. Hudební historik Peter Michael Hamel říká: „význam

---

⁸ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

⁹ REDMONT, L., *When The Drummers Were Women*

¹⁰ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

¹¹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

*bubnu byl v prvopočátcích indické kultury velmi důležitý. Budha byl vyobrazován, jak tvoří vesmír právě pomocí bubnování."*¹²

1. 3 Chrámové bubny

Na chrámové bubny hráli většinou muži, ale menší rámové bubny, které se objevují v Sumérii okolo roku 2000 př. n. l., se vyobrazují v rukou žen. Lipushia, vnučka krále Naramsi, byla roku 2380 př. n. l. v chrámu Měsíce ve městě Ur jmenována první hráčkou na rámový buben balag-di v historii. Od té doby byly rámové bubny hlavním hudebním nástrojem žen.¹³ Základní roli v chrámových rituálech a běžném denním životě hrála hudba. Používány byly rámové bubny, větší bubny, lyry, harfy, činely, sistrum a flétny z kovu či rákosu. Buben je konkrétně zmiňován v náboženských textech. Hudební historik Walter Wiora se zmiňuje o používání malých ručních bubnů, na které hrály právě ženy již v nejstarší sumerské kultuře. Studentka a hráčka na rámové bubny Joan Rimmer popisuje, jak mnohé ženské figurky této doby drží „ploché kruhové objekty“. Tyto sošky byly obecně interpretovány jako spojení s bohyní Matkou. Kruhové objekty, tedy rámové bubny, které drží a na které hrály výhradně ženy, se objevují dokonce v době starého Řecka a Říma.¹⁴

Sumerský rámový buben byl zdoben červenou barvou, která představovala posvátnou krev. Buben také míval v rámu činelky nebo kovové kroužky. Malý rámový buben balag-di byl používán jako doprovod k liturgickému zpěvu, rituálům, odvrácení přírodních katastrof a k náboženským oslavám.¹⁵ V rukách zručných hráček na rámové bubny zvuk rituálních bubnů zvyšoval emoce. Věřily, že spojení bubnování a řeči utišuje slzy a zlehčuje utrpení. Zvuk bubnování uklidňoval a povznášel obyvatelstvo.¹⁶ Buben

---

¹² REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*, str. 72

¹³ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

¹⁴ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

¹⁵ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

¹⁶ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

se používal k přivolávání božstva. V božských rituálech se hrálo na činely a na rámové bubny. Lidé věřili, že se zvuk bubnu transformuje v hlas božstva. Hudebníky v této době byli kněžky a kněží. Skandováním hymen a liturgických zpěvů doprovázeným hudebními nástroji jako lyra, harfa či buben oslavovali božstva. Bubnováním na rámové bubny se také uklidňovalo obyvatelstvo během zatmění měsíce. V Sumerské říši se používalo bubnování na rámový buben při posvátných manželských obřadech, které se odehrávaly v chrámech. Bubny a flétny se také používaly při pohřebních rituálech. Často bývaly s tělem zesnulého pohřbívány sošky žen držící buben. Věřilo se, že to usnadní znovuzrození.¹⁷

1. 4 Egypt, Kypr a Kréta

Tradice egyptské historie začíná mezi lety 4000 a 3000 př. n. l. vojenským sjednocením Upperu a menších království v úrodné deltě řeky Nilu. Tato ohromující kultura vzkvétala během starého království kolem roku 2900 – 2400 př. n. l. V této době byly vytvořeny nejvznešenější malby a sochy, architektura byla na velmi vysoké úrovni.¹⁸

Hudba byla nepostradatelnou součástí náboženského života. Egyptské rituály byly založeny na spojení skandování, rytmického zvuku rámových bubnů a dvou typů chrastících nástrojů „menit“ a „sistrum“, které se obvykle používaly jako rytmický základ chrámových rituálů. První kulatý rámový buben Egypta se objevuje v náboženském kontextu. Dvě ženy, pravděpodobně kněžky, na něj hrály při rituálech „djed pillar“ během oslav panování faraona Amenhotepa III. přibližně v letech 1417 – 1379 př. n. l. Rámové bubny byly vyobrazeny ve starověkých malbách. Tyto ilustrované scény představovaly sílu bubnů, které vyvolávají stvoření a vzkříšení.¹⁹

Údery bubnů se používaly ke koordinaci rytmu veslařů na lodích na řece Nilu. Kněžky často doprovázely bubnováním „božské lodě“ v náboženských rituálech a procesích. Za vlády Ptolemaiovců a v římském období se rámové bubny často objevují hlavně v náboženských rituálech. Bůh Bes, který je oblečen

---

¹⁷ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

¹⁸ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

¹⁹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

do leopardí kůže, většinou hraje na rámové bubny během tanečních rituálů. Ve starověku byl bůh Bes ochráncem žen v kritických chvílích početí a narození.²⁰ Jeho tanec a bubnování odvracely vliv ďábla. Spojení rámových bubnů s podsvětím bylo v Egyptě obvyklé. Buben byl používán v pohřebních rituálech, ochraňoval zesnulé před negativními vlivy a urychloval znovuzrození. Při rituálech a oslavách v domě zesnulého ženy hrávaly na bubny, lyry a flétny. Vzály tak přítomnost a ochranu božstev. Tělo zesnulého bylo naloženo na loď a vysláno na řeku Nil. Obvykle bylo doprovázeno dvěma kněžkami. Pohřební lodě byly doprovázeny loďkami se zpívajícími ženami a hudebnicemi, které oplakávaly smrt.²¹ Ženy hrající na rámové bubny byly často vyobrazovány na zdech hrobek zesnulého. Za zvuku rámových bubnů a sistra kněžky předváděly své rituály, jako například při svých očištných rituálech na březích řeky Nilu.²²

Kypr byl obýván v devátém nebo osmém tisíciletí př. n. l. V roce 3000 př. n. l. jeho velké bohatství mědi zapříčinilo invazi. Kultura byla ovlivněna Egyptem, Řeckem a Římem. Oslavovali bohyni Astartu, která byla často vyobrazována, jak hraje na rámové bubny.

Kypr je legendární místo zrození bohyně Afrodité. Byla bohyní krásy a sexuální atraktivnosti. Je vyobrazována jako pták hrající na rámové bubny. Její kněžky byly proslulé hráčky na rámové bubny, flétny a lyry. Také byly výborné pěvkyně. V Afroditině chrámu v Kitionu na Kypru popisují texty skupiny hudebnic. Hudební oslavy byly neoddelitelnou součástí božského uctívání. Rámový buben byl hudební nástroj, na který se v této době nejvíce hrálo. V legendách a mytologii se popisuje severoafrický rámový buben „bendir“, který měl ve svém rámu několik strun, které napodobovaly bzukot včel, když se na ně hrálo.²³

Stejně jako Egypt byla Kréta místem velmi vyspělého společenství a minojská civilizace byla jednou z nejvyspělejších této doby. Minojská kultura má mnoho společných rysů s Egyptem. Nejoslavovanější krétské bohyně byly uctívány tancem a hrou na bubny. Zvuk jejich bubnů zaháněl ďábla. Minojská

---

²⁰ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

²¹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

²² REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

²³ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

civilizace byla zničena sérií přírodních katastrof. Především zemětřesením kolem roku 1730 př. n. l. a vulkanickými erupcemi.²⁴

"Jsem duše, stvoření jarních vod....

*mé hnízdo bylo neviditelné, má vejce byla nerozbitná."*²⁵

1. 5 Řecko a Řím

Po 8. století př. n. l. Staří Řekové kolonizovali západní pobřeží Malé Asie.

Jednou z řeckých bohyní byla Artemis, bohyně lovu. Na její počest byl vybudován chrám, jeden ze sedmi divů světa. Slavily se v něm obřady jara a rámový buben hrál hlavní roli v rituálních tancích. V 5. století př. n. l. byl tento chrám zničen křesťany. V těchto dobách měl rámový buben velký význam v šamanismu. Rámový buben byl hlavní prostředek kněžek k dostávání se do prorockého tranzu. Zjevená pravda byla často vyslovována rytmickou řečí.²⁶

Na konci římské říše lidé přijali tajemné tradice spirituálních praktik Velké Bohyně. Srdcem těchto tradic byl rámový buben. Od 3. století př. n. l. Římané vedli krvavé boje s městem Punic (Kartágo) na severu Afriky. V roce 205 př. n. l. se zdálo, že se konečně válka obrací ve prospěch Říma, ale obyvatelstvo bylo velmi vyčerpáno. Římané vyslali diplomatickou misi Attalovi, králi Pergamomu, ke svému jedinému spojenci v Malé Asii. Attalus považoval za vhodné, aby tradice bohyně Sybily zakořenily v hlavním městě.²⁷

1. 6 Tajemné školy

Okázalí orientální kněží a kněžky bohyně Sybily hrající na rámový buben, činily a tančící naboso Římany šokovali. Sybila byla první bohyní, kterou přímo

---

²⁴ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

²⁵ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*, str. 57

²⁶ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

²⁷ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

přijali do římského panteonu. Sybilin kult se stal velmi populární, otevřel dveře pro rozvoj tajemných škol, které v římské říši rozkvétaly.

Tajemní obyvatelé Eleusiny ve starém Řecku oslavovali kult Demétery a její dcery Persefony. Persefona byla královna podsvětí a bohyně smrti jako Inana a Erishkigal v sumerské mytologii. Stejně jako Inana, Persefona je přivolávána hraním na rámové bubny a zvukem gongu. Zvukem bubnů a činelů přivolávali Demeter, což byl způsob, jak vyhledávat Persefonu. Persefona vedla dvojí život mezi podsvětím a pozemským světem. Přes její trůn je zavěšen rámový buben, její prostředek při cestování mezi dvěma světy. Důležitost božských bubnů v tajemných rituálech je nezpochybnitelná již od starověkých obřadů Eleusíny.²⁸

Dionýsův původ je trochu záhadný. Na Krétě ho oslavují jako syna Demeter, ale v řeckém panteonu jako syna Dia. Dionýsova tajemství mají trvalou pověst jako opilecké sexuální orgie s extatickým bubnováním a tancem. Více než tisíc let Dionýsovy kněžky oslavovaly svátek Delphi. Byl to přísně tajný noční rituál, doprovázený tajemnými tanci a bubnováním ve stupňujících se intervalech. Dionýsovy kněžky byly historicky označovány za nespoutané prostopášnice a barbarky. V divokých tancích doprovázených bubny a flétnami ukájely svou erotickou touhu po spojení s Dionýsem. Tančily bosé a jejich vlasy divoce vlály kolem jejich obličejů. Kolem paží měly omotané hady. Kreativní síla rytmu rozpohybovala stovky lidí.²⁹

Obyvatelé Eleusiny prováděli očistu pomocí „vzduchového koše“, což byl jakýsi druh obilného síta, které bylo spojováno s rámovým bubnem v neolitických rituálech. V řeckých textech nazývají božské bubny „koženým hlučným sítem, na který se hraje při orgiích“. Bodhran, velký rámový buben, na který se dodnes hraje v Irsku, byl úzce spojován s folklórními a náboženskými rituály. Je identický s koženým keltským sítem bohyně Brigit.³⁰

Hudba byla středem rituálních kultů. Její síla ochraňovala, očišťovala a oddalovala negativní vlivy. Rytmy tamburín, fléten a činelů doprovázely všechny fáze rituálů. Tamburína byla nástrojem bohyně Sybily. Tamburína

---

²⁸ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

²⁹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

³⁰ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

je starověký rámový buben bohyně, který je vyzdoben sistrem a činelky. Tato kombinace nástrojů sloužila ke změně stavu vědomí. Při tancích tamburíny doprovázely flétny.³¹

1. 7 Křesťanství

S nastupujícím křesťanstvím byl Sybilyn chrám v Římě zničen. Křesťané budovali baziliky ve Vatikánu. Toto byl začátek konce starověké duševní tradice síly hráček na bubny. Po mnohá staletí všemocnost „Velké Matky“ a jejích bubnů sdíleli muži i ženy ve svých náboženstvích. S úpadkem římské říše, křesťané napadali pohanská náboženství. Protože bubnování bylo spojováno ve starověku se symbolem ženy, bylo zakázáno. Od té chvíle bylo božství pouze pro muže. Potlačení žen bylo přímé potlačení Bohyně. Byly zakázány posvátné rámové bubny a ženy měly zakázáno mluvit v kostelech. Buben se používal hlavně při taženích do válek.³²

„Ženy mají zakázáno mluvit v kostelech, nemohou ani šeptat, ani zpívat, ani odpovídat. Ve své tichosti by se měly pouze modlit k bohu.“³³

Od počátku našeho letopočtu, kdy se do popředí dostávalo křesťanství a získávalo na síle, byly pohanské zvyky a rituály úmyslně potlačeny. Tím byly vytlačovány do ústraní hlavně ženy a také hra na hudební nástroje. V roce 826 církevní koncil zakázal ženám zpěv a tanec. Ženy, které tančily a hrály na bubny při pohanských pohřebních rituálech, měly zakázán vstup do kostelů. Ve středověkém náboženství rámové bubny, sistrum, flétny a kytary sloužily jako smuteční hudební nástroje. Ironií bylo, že právě tradice rámových bubnů při křesťanských pohřebních rituálech hrála velkou roli. Hra na buben totiž usnadňovala vzkříšení. To mělo své prameny v síle šamanských bubnů, která ve starověkých rituálech vracela ke znovuzrození.³⁴

---

³¹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

³² REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

³³ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*, s. 139

³⁴ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

Kolem 14. století se můžeme setkat s vyobrazením hudebních andělů, kteří hráli na tamburíny, rámové bubny a flétny. V náboženském umění byli přirovnáváni k ptákům nebo supům neolitických bohů. Jejich tamburíny symbolizovaly měsíc a rytmy časový cyklus. Tradičně rámový buben usnadňoval porozumění tři říší – Nebe, Země a Podsvětí.³⁵

1. 8 Přední světové osobnosti zabývající se rámovými bubny

Texasan mexického původu **Glen Vélez**, bubeník, zpěvák skladatel a muzikolog. Začínal jako jazzový bubeník, ale brzy přesedlal na tradiční etnické bubny. Jeho specializací je irský bodhran, brazilské pandeiro, arabský riq, severoafrický bendir a ázerbájdžánský ghaval. Každý z těchto nástrojů studoval v jeho tradiční formě, ale také rozvíjel svůj vlastní hudební styl.

Mezi jeho žáky patřila i **Layne Redmond** (1952–2013), severoamerická hráčka na bubny, spisovatelka a profesorka, specialistka na hru na rámové bubny. Je jedinou ženou, která věnovala svoji práci výzkumu hry na rámové bubny, který je nejstarším hudebním nástrojem v historii. Během 15 let sbírala informace o historii tohoto nástroje a jeho duševním vlivu na lidstvo. Toto popisuje ve své knize z roku 1997, *Když bubeníci byly ženy*.

Dokazuje, že rámový buben nebyl jen silným duševním symbolem, ale také důležitým nástrojem pro mnoho duševních zkušeností. Kněžky Velké bohyně, které byly vedeny údery bubnů, mohly změnit své vědomí na vůli a cestovat třemi světy bohyně – Nebem - Zemí – Podsvětím. Rytmické bubnování již od pradávna sloužilo a stále slouží k duševní vyrovnanosti a k přenášení mysli do jiných sfér. Rámový buben sloužil jako kontrola životní síly. Autorka byla aktivní realizátorkou praktik, které ve své knize popisuje. Nepoužívala rámový buben pouze ke koncertním účelům, ale v duchu starověkých praktik i k duševním cvičením při nejrůznějších workshopech, setkáních s tematikou zdraví a podobně. Většina akcí byla zaměřena především na ženy. Její činnost korespondovala se soudobým hnutím za ženskou emancipaci.

---

³⁵ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

2 Popis a použití rámových bubnů ve světě

Rámový buben je druh membranofonu, na který se hraje většinou jen dlaní a prsty. Existuje mnoho typů tohoto hudebního nástroje, ale pro všechny je společné, že průměr rámového bubnu je větší než jeho hloubka. Příležitostně jsou do rámu vpraveny malé železné kroužky, nebo činelky. Jejich tvar a velikost a z toho vyplývající zvuková charakteristika, se liší podle druhu nástroje a místní tradice. Způsob využití těchto doplňujících materiálů je jedním z mála prvků odlišujících jednotlivé typy rámových bubnů podle etnické oblasti původu. Také se můžeme setkat s druhem rámového bubnu, který je oboustranný, má dvě blány, mezi které se dávala semínka nebo malé kamínky a tak se zpestřoval jejich zvuk. V současnosti mají některé z rámových bubnů mechanické ladění - jsou laditelné klíčem, ale u nástrojů s přírodní kůží je často zapotřebí napínat kůži pomocí tepelného zdroje. V historii se přikládalo bubnu k ohni a tím se kůže dostatečně vypnula. V současnosti se využívá i elektrická dečka, na kterou se buben pokládá. Kvalita zvuku rámového bubnu je závislá na technice hry a také na způsobu jeho výroby. Vývoj se týkal i materiálů použitých pro výrobu nástroje. Změnila se zejména hrací blána - tradičním materiálem byla zvířecí kůže, nejčastěji kozí. V dnešní době se používá i syntetická blána.

V zásadě můžeme tvrdit, že u většiny typů rámových bubnů lze použít společnou techniku úderů. U techniky, která se běžně používá při „ručním bubnování“, kdy buben je opřen v dlani levé ruky a je přidržován ve spodní části rámu, jsou to tři základní druhy úderů (tři základní zvuky). Prvnímu, basovému úderu, říkáme „Dum“, kdy většinou bývá palec pravé ruky opřen o rám bubnu a volné prsty udeří na blánu směrem k jejímu středu. Druhému říkáme „Tak“. Vysoký zvuk, který se ozve po úderu prsty pravé ruky na hranu blány. Třetí se nazývá „Ka“ (vysoký zvuk), ozve se po úderu prstů levé ruky na hranu blány ve spodní části bubnu. Není náhodou, že úderů se jmenují právě „Dum“, „Tak“ a „Ka“. Je to tím, že zvuk těchto úderů se nejvíce podobá těmto slabikám. Kombinací nejen těchto základních úderů je možno dosáhnout mnoho barevných zvukových efektů. Podobná technika úderů se využívá i u bicích nástrojů jako jsou „darbuka“, „zarb“ apod.

Tamburína - má své kořeny na blízkém východě. Na svém rámu má připevněné kovové činelky nebo rolničky různých velikostí. Také existují tamburíny bez činelků. Tento nástroj je znám již od starého Egypta. V Egyptě se používal při náboženských rituálech, hrály na něj ženy a tanečnice v chrámech. Tamburíny se používaly při procesích, náboženských svátcích a pohřbech.³⁶

Velikost tamburíny a jejích činelků je velmi rozmanitá. Měnila se po staletí. Řecká a římská tamburína je podobná té dnešní.

Ve středověku byla tamburína velmi užívaná i v Evropě. Ve středověké Anglii byla známá první tamburína pod názvem "tymbre" a během 18. st. také jako „tabret" nebo „timbrel". V Německu „schellentrommel", Francii, Španělsku a na jihu Itálie je to důležitý folklórní nástroj, který nikdy nevymizel. Ve Francii je nástroj označován jako „baskický bubínek" – „tambour de Basque." Také je známa v mnoha dalších kulturách jako je Čína, Indie, Peru, Grónsko, Kavkaz a střední Asie. Starověká tamburína měla hranatý nebo kulatý dřevěný rám s jednou blánou, spodní část byla otevřena. Čtyři nebo více párů činelků byly stejnoměrně rozloženy v obvodu rámu. Činelky byly větší a tlustší než v současnosti. Kromě činelků mohly být v rámu nebo namísto nich malé rolničky či jiné objekty. Na tamburínu se hrálo dlaní nebo prsty. Na středověkých malbách a rytinách, stejně jako na ilustracích v náboženských písmech, jsou často andělé hrající na tamburíny. Na druhou stranu byly tamburíny oblíbeným nástrojem kočovných bavičů a potulných pěvců. Ale nejen tamburíně se říkalo "timbrel", také se tak říkalo dalším jí podobným rámovým bubnům. Měly jednu nebo dvě blány. Některé mohly mít uzavřené dřevěné dno. Hrálo se na ně ručně nebo dřevěnou paličkou. Z důvodu speciálního zvukového efektu se občas napínala jednoduchá struna přes vnitřek blány.³⁷

Na timbrel se ve středověku hrálo při koncertech společně s jinými nástroji při speciálních příležitostech. V orchestrech se začaly tamburíny používat začátkem poloviny 18. století, díky „janičářské hudbě" (turecká vojenská hudba). Z bicích nástrojů využívala především činely, velké bubny, triangl i tamburíny. Všechny uvedené nástroje brzo v Evropě zpopulárněly. Tato hudba byla velmi oblíbená u šlechtických dvorů a u evropských princezen. To přivedlo pozornost

---

³⁶ BLADES, J. *Percussion instrument and their history*

³⁷ BLADES, J. *Percussion instrument and their history*, str. 197-198

širšího publika. Bylo to právě v těchto časech, kdy tento nástroj byl znám jako tamburína, malý buben, původ z francouzského názvu pro buben „tambor“. Mezi prvním dochovaným orchestrálním zápisem pro tamburínu byl part z opery Ch. W. Glucka *Echo und Narziss* (1779) a u W. A. Mozarta v díle *Deutsche Tänze* (1787).

Nekonzistentní hláskování slov tamb(o)urin a tambourin(e), opakovaně vede ke zmatku. „Tambourine“ se zaměňuje s „tambourin“, s provensálským hlubokým bubnem. Na tento buben se hrávalo ručně, byl vyroben z velmi lehkého dřeva. Jeho hloubka je okolo 70 cm a má jednu blánu. Je použit v Bizetově *Arlesienne Suite No. 2* a také v částech jeho opery *Carmen*. Je to hudební nástroj, který se používá dodnes v lidové hudbě na jihu Francie.³⁸

C. M. von Weber použil tamburínu ve scénické hudbě *Preziosa* (1821), kde popisuje cikánský život. Kromě toho tamburína představuje lidovou zábavu a tanec. Například v Bizetově *Carmen* (1875) tamburína ztělesňuje španělský způsob života.³⁹

Její specifická funkce je také zvýraznění rytmu a vytvoření jasného hudebního pozadí. Tamburíny se ustálily v orchestrech od poloviny 19 století.

Riq – malý arabský bicí nástroj. Má kulatý dřevěný rám potažený jednou blánou. V některých případech bývá zdoben malbami na bázi heny.

Riq se používá hlavně v Ázerbájdžánu, Arménii, Egyptě, Sýrii, Libanonu, Iráku, Iránu v Turecku. V historii to byl hudební nástroj, na který hrály výhradně ženy. Používal se při náboženských ceremoniích a při folklórních zpěvech a tancích. Riq má velikost přibližně 20 cm v průměru a 6 cm hloubky. Jeho blána je z kozí nebo rybí kůže, která je natažena na dřevěném rámu. Často bývá vykládán perletí. Riq má 10 párů bronzových tepaných činelků (arabsky - sagats) o průměru asi 6 cm. Jsou pravidelně rozloženy po obvodu rámu ve dvou řadách v pěti sadách.⁴⁰ Tvar činelků i jejich rozložení není náhodné. Symbolizuje pět fází měsíce – zrození, růst, naplnění, rozpuštění a smrt. Pěticípá hvězda uvnitř kruhu byla ve starověkém Egyptě symbolem lůna země. V hinduistickém systému

---

³⁸ BLADES, J. *Percussion instrument and their history*

³⁹ The tambourine in the orchestra. *Vienna Symphonic Library* [online].

⁴⁰ <http://www.magamworld.com/instruments.html>, vloženo 20. 4. 2016

geometrických symbolů zastupuje prvek země a tajemství proměny obsaženém v síle lůna.⁴¹

Riq je velmi oblíbený pro svoji rozmanitost zvuků. Ta je ovšem velmi závislá na zručnosti hráče.

V orchestrech byl až do poloviny 20. století používán především riq, ale od poloviny šedesátých let se začaly více používat darbuky a tabla a tím riq začal ztrácet na důležitosti. Proto hudebníci začali používat jiné techniky hraní, při které dávají větší důraz na činelky nad zvukem blány. Riq se používá v klasické arabské hudbě, udává rytmus v skladbě. Jedním z příkladu jsou skladby egyptské zpěvačky Um Kalthoum.

U Riqu používáme dva způsoby držení. Při prvním způsobu (říká se mu „cabaret position“) se drží riq v levé ruce ve spodní části, tak aby palec vyrovnával stabilitu a přidržoval riq z vnitřní strany, zatímco prsty hrají volně na přední stranu u kraje (u ráfku). Druhá ruka (pravá) hraje prsty nebo dlaní a zároveň využívá volných prstů, které hrají na činelky samotné. Využívá se zvukového efektu, kdy je možné rozeznít činelky vířením v kombinaci s údery na blánu. Tímto se obohacuje rytmus stejně jako při hře na darbuku. V druhém způsobu držení („soft position“) je riq držen oběma rukama současně ve spodní části rámu, přičemž pravý i levý palec drží buben zezadu a prsty hrají na přední blánu i činelky. Tyto dva způsoby se během hraní mohou střídat. Dosahuje se tím daleko pestřejší hry a zároveň umožňuje více druhů úderů a větší škálu barevných možností nástroje. Riq patří mezi jeden z technicky nejnáročnějších nástrojů ze skupiny rámových bubnů. I když blány z rybí nebo kozí kůže jsou zvukově lepší pro svůj přirozený zvuk, hlavní problém je v její citlivosti na vlhkost. Čím je vyšší vlhkost, tím se ztrácí napětí blány a zvuk dostává příliš hluboký tón.

Na konci 80 let byla tak jako u mnoha dalších bubnů přírodní kůže vyměněna za plastovou, mnohdy podobnou přírodní kůži. Tato změna byla odmítána profesionálními hudebníky, ale nakonec byla přijata. V současnosti se používá plastová blána jako standardní. Aktuálně je moderní riq vyráběn z hliníku, který nahrazuje dřevo. Hliníkový rám umožňuje jednodušší výměnu a nastavení blány pomocí klíče. Jedním z nelepších výrobců rámového bubnu riq

---

⁴¹ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

je libanonec Kevork Kazandijan. Jeho nástroje kombinují především krásný zvuk, ergonomii, estetiku a funkčnost.

Audufe – Portugalsko - pochází z arabského adufe, byl převezen na Iberský poloostrov mezi VIII. a XII. stoletím, je to dvoublánová čtyřúhelníková tamburína, která má mezi blánami semínka nebo kamínky. Strany rámu měří přibližně 45 cm. Adufe se drží palci obou rukou a pravým ukazovákem, ostatní prsty zůstávají volné a mohou bubnovat.

Setkáme se s ním hlavně v centru Portugalska (Castelo Branco), hrají na něj hlavně ženy při slavnostech a je doprovázen zpěvem. V některých z těchto písní se zpívá o tomto hudebním nástroji jako o "holi z pomerančovníku". Má podobnost s arabským bubnem „bendir“ nebo jeho keltským příbuzným „bodrum“.⁴²

Bendir - Severní Afrika, Turecko - také se jmenuje erbeni, arbani nebo bendyr. Je to tradiční severoafrický rámový buben, konkrétně ho můžeme najít v Maroku. Na rozdíl od tamburíny není zdobený. Je asi o průměru 40cm, jeho blána je z kozí kůže. Ve dvou otvorech má vpraveny železné činelky, které se rozeznívají třesením. Ve vnitřku rámu má několik střevových strun, které vibrováním rezonují. Většina má jen jednu strunu, která je napnuta napříč rámu. Když se udeří na buben dlaní nebo prsty, vydává „bzukot“.

Jeho rám je dřevěný a je potažen jednou blánou. Nejstarší a nejobyčejnější má čtvercový tvar. Jeho průměr je asi 36 až 41 cm. Drží se vertikálně, palec levé ruky je většinou v otvoru rámu a práva ruka hraje po okrajích a v centru bubnu.

Bendir se používal v severní Africe, ve starověkém Egyptě a Mezopotámii. Konkrétně v Maroku existuje již od prehistorie. Používal se a stále ještě se používá při obřadech Sufí. Tradice Sufí je charakterizovaná používáním hudby, rytmu, tance k dostáváním se do introspektivního stavu.⁴³

Bodhran – Irsko, rámový buben o průměru 25 - 69 cm, jeho hloubka je 9 - 20cm. Buben je potažen jednou blánou připevněnou cvočky k rámu. Tradičně je jeho blána z kozí kůže, i když v současnosti může být i z kůže

---

⁴² *'This Drum I Play': Women and Square Frame Drums in Portugal and Spain* [cit. 2016-04-30].

⁴³ www.wikipedia.org

klokání nebo ze syntetického materiálu jako je kevlar. Druhá strana bubnu je otevřena. Obvykle jsou v jeho vnitřku upevněny jedna nebo dvě dřevěné tyčky, které zpevňují jeho strukturu. Některé moderní bodhrany mají pro profesionální účely mechanické napínače, které umožňují přesně ovlivňovat napnutí blány.⁴⁴

Drží se ve vertikální poloze, jedna ruka ho drží zevnitř za dřevěné tyčky a to dovoluje kontrolovat napětí blány a ovlivňuje tón. Na buben se hraje volnou rukou anebo použitím dřevěné hůlky (tipper nebo beater, česky cipín).

Existují různé styly hry na tento hudební nástroj, nejznámější z nich je styl Kerry, při kterém se na bodhran hraje oboustrannou paličkou.

I když je to irský hudební nástroj, bodhran je populární po celém světě. Užívá se hlavně v keltské hudbě, převážně ve Skotsku, v Británii, v Galícii, v Asturias, v Leónu, v Kantábrii a v Terranově.⁴⁵

Daf - Irán, Kurdistan, Ázerbájdžán, Turecko a střední Orient - je to perský hudební nástroj, obvykle větších rozměrů – okolo 50cm průměru. Je používán jak v klasické tak v populární hudbě. Obvykle je jeho rám vyroben z tvrdého dřeva a po jeho vnitřním obvodu jsou připevněny kovové kroužky nebo řetízky. Rám je potažen kozí kůží. Daf je typický ve středním Orientu, Íránu, Turecku, Kurdistanu, Ázerbájdžánu. Slouží jako doprovodný nástroj ke zpěvům a také doprovází hráče na tamburu, housle, mandolínu a další. Některé z nich mají činelky a to z nich dělá tamburínu.

Nejstarší zmínky o tomto hudebním nástroji jsou zaznamenány v období Sasánidu 224 - 651 (Irán). Různé malby tohoto rámového bubnu se objevily již v období před křesťanstvím. Jeho přítomnost v ilustracích v Behistůnu (staré písmo) vypovídá o jeho existenci ještě před Islámem. Tyto bubny tvořily část iránské náboženské hudby mnoho let před Sufismem. Iránská hudba byla vždy nástrojem ke spiritualismu. Také se tomuto bubnu říká dap. Můžeme se setkat také se čtverhranným typem tohoto bubnu. Tento nástroj byl používán hlavně ve středním Orientu a hrály na něj hlavně ženy (v Kurdské společnosti). Díky islámské kultuře se tento hudební nástroj dostal do Řecka a Říma.

---

⁴⁴ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

⁴⁵ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

Nouruz (první den Nového íránského roku a národní svátek Iráčanů) byl doprovázen hraním na daf. Tradiční a klasická hudba byla vytvořena Bardotem Velikým a říkalo se jí Khosravaní po mýtickém králi Khostrow. Tento styl hudby se zachoval až do současnosti předáváním z učitele na žáka, nyní se tomuto system říká "radif" a "dastgah". Mnoho z melodií se ztratilo, ale velké množství se jich zachovalo dodnes. Na daf lze hrát velmi kompletní a intenzivní rytmy, pomáhají k dostávání se do tranzu. Právě proto byl daf vždy spojován s íránským náboženstvím.

Maurové přinesli do středního Orientu a Evropy daf a jiné hudební nástroje, Španělé přizpůsobili a podporovali daf a další nástroje (jako na příklad kytara) ve středověké Evropě. V XV. století samotný daf byl používán při ceremoniálech Sufíes. Otomané (Turci) je znovu zavedli do Evropy během XVII. Století. Umění hry na tento buben v íránském Kurdistánu a dalších částech Íránu se zachovalo do dnešních dnů jen díky snaze íránských Sufíes. Daf měl velmi důležitou funkci v perském hudebním umění, tak jako ve starověku.

Doira - Irán (Persie) a balkánské státy, země střední Asie (Tádžikistán a Uzbekistán).

Také se mu říká dayereh, doyra, dochra, dachre, doira a nebo ghaval. Je to rámový buben střední velikosti s činelky. Doprovázel jak klasickou tak populární hudbu. S jeho použitím se můžeme setkat jak v Gruzii, tak v regionech polárního Ruska.

Tento nástroj udával rytmus. Je menší než daf. Jeho blána je z kozí kůže a je natažena na dřevěném rámu. Po obvodu rámu má doira železné kroužky, které vydávají charakteristický zvuk „crisp“, když se na něj udeří prsty nebo dlaní. Tradičně na něj hrají ženy při různých oslavách. Je podobný dafu.⁴⁶

Své uplatnění našel tento rámový buben také v klasické hudbě. Arménský skladatel Aram Chačaturjan použil tento tradiční hudební nástroj na konci posledního jednání baletu „*Gajané*“ s názvem Šavlový tanec.

Kanjira - jižní Indie, khanjira a nebo ganjira, je typ indické tamburíny. Měří mezi 17 až 23 cm v průměru její hloubka je asi 5 až 10 cm. Její blána bývá z varana, ale běžnější je blána z bengálské ještěrky. V rámu jsou 3 nebo 4 kovové činelky, bývaly to starověké mince. Tlakem na blánu může být ovlivněn

---

⁴⁶ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

zvuk nástroje. Tento buben není laditelný. Používá se hlavně při hře klasické indické hudby. Hraje se na něj ve východní Indii při hinduistických rituálech a většinou bývá doprovázen maringou (hliněný buben).

Mazhar – Egypt- je to arabský rámový buben podobný ríqu, ale je větší velikosti. Používá se v Egyptě, Síríi a Libanonu. V historii se na tento hudební nástroj hrálo pouze při náboženských procesích a obřadních ceremoniích. Hrálo se na něj zaffa, což svatební pochod.

Je asi o průměru 30 cm a 12 cm hluboký. Kozí kůže je natažena na dřevěném rámu, který má osm párů bronzových činelků přibližně o průměru 9 cm. Společně s daffem, riquem a tarem slouží jako doprovodný nástroj k darbuce a také při představeních břišních tanců.

Pandereta - Španělsko, Filipíny a Latinská Amerika - je to bicí nástroj, který patří do skupiny rámových bubnů. Je formován jedním nebo dvěma kruhovými dřevěnými rámy o tloušťce jednoho centimetru a může být i slabší. Má vpraveny železné, mosazné nebo ocelové (kalené) činelky. Jeho blána je velmi hladká a vypnutá. Bývá z ovčí kůže (bez vlny) nebo z břišní stěny kůže osla. Její počátky můžeme najít v Mezopotámii, stř. Orientu, Indii, Řecku a Římu, hlavně byl používán v náboženském kontextu.

Hraje se na ní skluzem jednoho nebo více prstů nebo bubnováním dlaní či prsty. Příležitostně se na ní hraje jinými částmi těla, je to typické pro "Tuna". Tuna je skupina, bratrství studentů univerzit, profesorů, bývalých žáků, profesionálních hráčů, kteří se oblékají do historických oděvů. I když to nejsou profesionální hudebníci, zpívají, tančí a hrají na hudební nástroje a předávají tradiční španělskou kulturu po celém světě. Hráč s panderetou tančí, tluč s ní o jiné části svého těla (ramena, hrud', boky kolena, kotníky) a udržuje rytmus písně, tím předvádí svou obratnost a zručnost.

Často se zaměňujete výraz pandereta a pandero. Pandero nemá činelky a bývá větší velikosti, ikdyž v některých zemích se tyto názvy zaměňují. Liší se ve velikostech, čím je rám větší, tím je zvuk hlubší. Jeho hlavní použití i v současnosti můžeme nálezt v Galícii, Castilla-León, Kantábrii, Aragón, Euskadi (Baskicko).⁴⁷

---

⁴⁷ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

Pandero jaroco - Mexico, je podobný panderetě. Je osmiúhelníkový s osmi činelky, jeho kožená blána je napnuta na jedné straně rámu. Používají se dva způsoby hraní. V prvním způsobu hraní palec a ukazovák sevře činelky a dlaň udeří o blánu. V druhém způsobu palec sklouzne po bláně k hraně rámu bubnu.

Pandereta plena - Puerto Rico, hraje se na něj typická portorikánská hudba. Má tři velikosti: první (requinto) hraje se na něj sólo

druhý (seguidor)

třetí (bajo nebo tambador), udává rytmus

Pandero – Španělsko, první zmínky o tomto rámovém bubnu sahají do Mezopotámie, středního Orientu, Řecka a Říma. Byl používán hlavně v náboženských kontextech. Je větší velikosti a nemá činelky ani rolničky a tím se liší od panderety. Do jeho rámu se můžou vpravit malé kamínky, semínka nebo jiné drobné předměty a to obohacuje jeho zvuk při hře.⁴⁸

Pandero Cuadrado – Španělsko, je čtverhranný dřevěný buben, který má dvě blány. Aby se zintenzivněl jeho zvuk, může mít chrastítka, nebo rolničky. Hraje se na něj ručně nebo paličkou. Je to folklórní hudební nástroj, který se používá v regionech Extremadura, Castilla y León, Asturias, Galicia a Cataluňa. Také ho lze najít v Portugalsku. Je vyroben ze dřevěného rámu „aru“ a je pokryt kozí kůží, která jako jediná je odolná síle paličky. V minulosti býval potažen kůží ze starého zvířete, protože nechtěli zabíjet zvířata kvůli výrobě bubnu. Ve vnitřním rámu jsou nataženy struny, za které bývají připevněny rolničky nebo chrastítka. Jeho původ sahá do arabské historie, ale muslimové, kteří přijeli na iberský poloostrov, hlavně bojovníci, neměli velký zájem o tento nástroj. Má totiž velikost štítu, což bylo nepraktické v boji. Na tento nástroj se v regionu Castille y León, hráli tři základní rytmy:

I. „Ajecháu“

II. „Salteáu“

III. „Corríu“

---

⁴⁸ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

Těmito rytmy se doprovází tanec. V rytmu Ajecháu se doprovázel tanec stejného jména, známý také jako „el primeru“, protože se tančil jako první. V rytmu Salteáu se hrál tanec se stejným jménem, známý také jako sorteáu. Ve třetím rytmu se hrálo Corriú brincáu. Ve vesnici Peñaparda se hraje na tento druh tamburíny tradičně obuškem (druh paličky). Sedí se na nízké židli bez opěradla a nástroj je opřen o stehno nakoso, levá ruka drží buben palcem uchyceném v poutku a volné prsty doplňují rytmus pravé ruky, která drží paličku. Hraje se na něj sólově i ve skupinách. Mnoho exponátů rámových bubnů lze vidět v muzeu „Aula Museo Paco Díez“ (Valladolid), museu tradičních hudebních nástrojů z iberského poloostrova.⁴⁹

Pandero Cuequero – Čile, pandero hexagonální (šestiúhelníkový tvar), na jedné ze stran je držadlo. Používá se v čilském údolí. Je to důležitý kreolský hudební nástroj.

Pandeiro – Galicie, čtverhranné pandero s dvojitou blánou, je zavěšeno na krku popruhem a opřeno o prsa. Hraje se na něj pěstmi a vydává hluboký zvuk.

Pandeiro – Brazílie, národní brazilský nástroj podobný portugalské panderetě. Kůže je natažena na tenkém dřevěném rámu. Rám je většinou kulatý, ale může mít i jiné formy. Po jeho obvodu v rámu jsou kovové kulaté činelky. Jeho průměr je mezi osmi až dvanácti palci. Je to laditelný nástroj. Drží se levou rukou a prostředníkem a prsteníkem se tluče o vnitřní stranu blány. Pravá ruka hraje na blánu z přední strany palcem a bříška ostatních prstů klouzají po bláně. Používá se hlavně v tancích Samba, Capoeira, Choro nebo Bossa Nova. Pandeiro je známé již od neolitu. Bylo velmi populární i v Asii, v Africe a v Evropě, vyskytuje se po celém světě. Na konci 19. st. pandeiro doprovází klavír, strunné a dechové nástroje. V současnosti je tento rámový buben velmi populární v Brazílii. Používá se při hraní v orchestrech hlavně při hraní samby. Svou důležitost má při brazilských karnevalech. Hudebník hraje na pandeiro a „sambista“ (tanečnice samby) tančí před ním.⁵⁰

---

⁴⁹ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

⁵⁰ <http://instrutormuralha.webnode.es/pandeiro/>

Thappu – Indie, thappu, dappu nebo parai je indický rámový buben. Má kruhový rám potažený z jedné strany hovézí kůží. Hraje se na něj dlaní nebo hůlkami. V náboženské hudbě je doprovázen činely "elathalam"

Ghaval - Ázerbájdžán, Arménie a Čína, pandero s jednou blánou a s malými kroužky, které jsou přibité zevnitř rámu. Je to tradiční hudební nástroj ze střední Asie. Má velmi vyvinutou techniku.

Chandra pirai – Indie, nebo také Chandra mandala je menší rámový buben o průměru asi 25 cm, bývá ve formě půlměsíce, má dřevěný nebo železný rám, který je pokryt přírodní kůží z obou stran. Je to ruční hudební nástroj, na který se hrálo malou paličkou.

Arabana - Indie - dřevěná pandereta, která je potažena kozí kůží. Můžeme se s ní setkat v Jižní Indii a její využití je hlavně v náboženských rituálech.⁵¹

Bajiao Gu – Čína, osmiúhelníková pandereta, která je potažena hadí kůží přilepenou na dřevěném kruhu. Je malá a úzká s několika páry činelků. S jejím použitím se můžeme setkat v čínských operách.

Buben - Ukrajina, Bělorusko, je to kruhový rámový buben, který má ve svém rámu malé činelky nebo rolničky. Hraje se na něj rukou nebo paličkou. Používal se hlavně při oslavách k doprovodu tanečních představení.

Dayangro - Nepál – pandero, který má dvě blány a držadlo. Hraje se na něj zahnutou hůlkou, jeho použití je hlavně při náboženských rituálech.

Gone - Ghana - čtvercové pandero velkého rozměru, na který si hráči sedají a hrají na ně údery obou rukou, jako na Africké nástroje anebo conga.

Jeden z dalších druhů Gone se jmenuje **Kompag** a pochází z Malaisie - je to druh pandera bez činelků a má velký rám. Používají ho hlavně malajští muslimové. Hrají na něj při muslimských svatbách, pohřbech a dalších náboženských obřadech. Může na něj hrát až 15 hráčů najednou. Hrají kompletní rytmy s mnohočetnými variacemi zvuků. Technika je podobná jako na Jihoafrické pandero.

Pandero Inuit – Severní Kanada, tradiční buben komunity Inuit ze severní Kanady, Aljašky a Grónska. Také se mu říká quilant. Jeho kruhový

---

⁵¹ http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

rám je potažen kůží z karibů. Drží se dřevěným držadlem, které je pokryto tulení kůží. Hraje se na něj paličkou, která je také potažena tulení kůží. Používá se při tradiční hudbě Inuitů. Inuité hráli tuto hudbu při tanečních ceremoniích při příležitostech jako narození, svatby, první lov, změna ročních období, návštěvy, rozlučky a pohřby. Jejich rituály jsou doprovázeny zpěvy, které se jmenovaly "ajaaja". Bohužel během doby tyto rituály zanikly. V současnosti se předvádějí jen pro turisty a příležitostně při oslavách.⁵²

Raban - Srí Lanka, je to pandero z dřevěného rámu, které je potaženo kozí kůží. Existují dva typy odlišné velikosti. Malý – at - raban, který se používal při tancích a větší - banku - raban, jeho průměr je větší než jeden metr a hrálo na něj několik žen najednou.

Rammana - Thajsko a Laos, je to dřevěný buben, který má připevněn kozí blánu hřebíčky po jeho obvodu. Má různé velikosti a hraje se na něj prsty a dlaní, při hře je opřen o koleno.

Rapai – Indonésie, dřevěné pandero potaženo kozí kůží, má rozmanité velikosti, je používán při ceremoniálech, soutěžích a oslavách. Během hry se interpretují různé choreografie, může na něj hrát až 10 hráčů. Používá se při islámských rituálech a náboženských zpěvech.

Ravanne - ostrov Mauricius - velké pandero, o průměru asi 50cm bez činelků . Buben doprovází zpěvy a tance při ceremoniích.

RNGA – Tibet, dřevěné pandero, které má dvě blány. Bývá v různých velikostech a občas mívá držadlo. Hraje se na něj jednou nebo dvěma dřevěnými paličkama. Používá se v rituální hudbě a v Tibetském divadle.⁵³

Sakara – Nigerie, dřevěné pandero, které se používá v Nigérii a Laosu. Jeho velikost je v průměru od 22 - 24 cm až do průměru 45 - 50 cm.

Samba - Nigerie, dřevěné čtverhranné pandero, které je pokryto vysušenou kozí kůží. Hraje se na něj jak rukou, tak paličkami. Velmi se používá při fotbalových zápasech. Je známý od Senegalu až po střední Afriku a také se na něj hraje při křesťanských ceremoniích v nigerských kmenech.

---

⁵² http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm

⁵³ SADIE, Stanley a John TYRRELL. *The new Grove dictionary of music and musicians.*

Shugu - severní Čína, je to dřevěné pandero potažené hovězí kůží, hraje se na něj úzkou paličkou. Využívá se při tradičních čínských zpěvech Da Gu Shu.

Sikko - Afrika - čtvercové pandero, podobné jako u nigerské Samby. Blánu má z kozí kůže. Hraje se na něj rukou při hře tradiční hudby ze Sierra Leone. V Senegalu se na něj hraje při fotbalu.

Tambourine - USA - je to druh pandereta, které se používá při afroamerických rituálech "gospels".

Tamburin - Brazílie, druh rámového bubnu s činelky, na který se hraje plastovými metličkami.

Tamburrello - Itálie, italská pandereta, která má velký význam při tradičních oslavách.

Tamorra - Itálie, velká pandereta s hlubokým rámem. Nachází se hlavně v zóně Neapole, kde doprovází křesťanský národní tanec "tamorriata", který oslavuje madonu.

Tar - severní Afrika, pandero, které se hlavně používalo ve státech severní Afriky, je různých velikostí a bez činelků. Používá se při ceremoniích, v orchestrech, hudebních skupinách. Hrají na něj jak ženy, tak muži.

Terbang - Java, je to pandero, které má různé velikosti, hraje se na něj hlavně paličkou, využívá se při náboženských rituálech.

Teneikan - Kanada, pandero s jednou blánou, přibitou hřeby a zavěšen na těle, hraje se na něj dřevěnou paličkou, používá se při hudebních a tanečních rituálech.

Uchiwa Taiko - Japonsko, pandero s držadlem, kůže je napnutá na kovový rám s dřevěnými držadly, hraje se na něj holí, používá se v buddhistické hudbě a v divadle Kabuki.

Camisco - Brazílie, pandero, na které se hraje koženým páskem, má různé velikosti.

Chil Chil - Peru - pandero, jeho použití je hlavně při náboženských rituálech.

Gandag- Sumatra

Rapano – Sumatra, pandero o různých velikostech, které se používá při ceremoniích a oslavách

Tamboutsa - Kypr, hraje se na něj paličkou.

Timpan – Rumunsko

Epirotiko defi - Řecko

3 Šamanské bubny a jejich rituály

V šamanské kultuře bylo přáním napodobit přírodu a spojit se s božstvem. V různých částech každé geografické kultury se experimentovalo s rozmanitými druhy tance, který napodoboval zvířata a přírodu. Šamani v odlišných částech světa dávali smysl tanci hrou na bicí nástroje. Bubnování dodávalo sílu, odraz vody, ohně a země. Tanec a šamanské bubnování dodávalo moc a vážnost šamanovi, aby mohl prorokovat budoucnost. Buben je "létající kůň" nebo "duha". Pro šamana je to jeho prostředek pro komunikaci a cestu do duchovního světa. Již před mnoha tisíci lety se nalézal tento druh bubnu na mnoha částech planety. Druidi a léčitelé v Evropě, šamani a kněží v Asii a v Mongolsku, muži medicíny (tehdejší lékaři a šarlatáni) v Jižní a Severní Americe, nebo australští domorodci používali tento nástroj pro své duchovní obřady, aby se spojili s něčím, co je větší než oni sami. Kmenová hudba byla vždy velkou pomocí pro úlevu od problémů a stresů a přenášela do změny stavu vědomí. V tomto hudebním žánru bicí nástroje získávají vedoucí úlohu. Různé druhy bubnů byly po milénia nejtypičtější znakem identity různých kultur a kmenů.⁵⁴ Hudební frekvence těchto nástrojů mají kapacitu transportovat nás do stavu tranzu a na vysokou spirituální úroveň. Abychom dosáhli stavu mysli, který pomáhá zrealizovat šamanskou cestu, je zapotřebí poslouchat rytmický zvuk o rychlosti 205 až 220 úderů za minutu. Šamanský buben je běžný bicí hudební nástroj, lehký a snadno ovladatelný. Hraje se na něj paličkou anebo prsty. Šamanské bubny bývají široké a hluboké, aby mohly vylučovat hluboký a dlouhý tón.⁵⁵

Po celém světě mají různé formy. Některé se vyrábí ze stromové kůry a jsou potaženy zvířecí kůží, jiné jsou jednoduše vydlabané dýně. V některých částech světa mají jednu blánu, nebo také dvě. Mohou být jednoduché nebo krásně vyzdobeny malbami, které představují cestu, kterou s nimi podnikl šaman. V různých částech světa existují bubny, které jsou pro danou oblast charakteristické. Například v tradičním Japonsku byl posvátný buben „taiko“, ve španělském baskicku „xalaparta“, na africkém kontinentě ve Rwandě to byl buben „udu“, v Papui Nové Guinei to byl buben „garamud“ a bubny „bata“

---

⁵⁴ REDMONT, L. *When The Drummers Were Women*

⁵⁵ <http://chamanesdelmundo.blogspot.cz/2015/08/los-tambores-el-caballo-del-chaman.html>

v Nigerii, na Kubě a v severní Americe. Buben se používá v šamanské kultuře také v různých částech Sibiře a v Kanadě.

Severoameričtí indiáni používali bubny od svého zrodu. Hráli na něj při náboženských rituálech, při politice, při tancích a zpěvech. Některé rámové bubny byly menších rozměrů a hráli na ně jednotlivci. Také používali větší bubny, na které hrály celé skupiny. V současnosti se tyto rámové bubny používají v náboženských rituálech. Nástroj je potažen zvířecí kůží na dřevěném kulatém rámu. Druhy a styly rámových bubnů jsou různé podle každého kmene indiánů. Pro indiány z nížiny buben "hand-held" má různé velikosti od 30 do 70 cm v průměru a od 5 do 7 cm hloubky. Je potažen zvířecí kůží, občas má i dvě blány, ale nebylo to obvyklé. Další z rámových bubnů, který se velmi používal a používá dodnes je "powwow", měl dvě blány a může mít až 240 cm v průměru a hrálo na něj několik hráčů. Na východě, kmen Iroquois při svých ceremoniálech tradičně používal vodní buben. Je naplněn vodou, jejíž množství ovlivňuje zvuk bubnu. Na severu u arktických obyvatel bývá rám bubnu větší, lehčí a je pokryt kůží, ale místo hraní na blánu se mačkají jeho strany. Je pokryt kůží srnce, karibu horské ovce a také kůží z velryb. Některé bubny mají menší rámy a jsou také z velrybích kostí. Dnes se používá rám dřevěný, hraje se na něj paličkami dřevěnými nebo z kostí.⁵⁶

První písemná zmínka o sámských šamanských bubnech pochází z dějin Norska. Mezi Sámy se používal až do 18 století a dodnes se dochovalo několik desítek kusů. Pravděpodobně se používaly již od 11 století. Hrál se na ně dřevěnými paličkami v podobě zdobených kladívek. Sámové bubnovali na rámové bubny potažené kůží, ale také na víka. Vett pravděpodobně označuje sámský šamanský buben, tedy víko, na kterém se hrálo v Laponsku. Hrál se při svatbách, oslavách a jiných rituálech. Seveřané pravděpodobně měli kruhové bubny s dřevěným rámem, na které se hrálo ručně nebo paličkou omotanou kůží.⁵⁷

Nejstarší skandinávský buben byl nalezen ve Švédskem Västra Hoby. Tento objev se zasazuje do kultury asi 3000 let př. n. l., jde o kónický keramický buben. Používání bubnů je také zachyceno na skalních malbách z doby bronzové 1700 -1500 let př. n. l.

---

⁵⁶ <http://www.articles3k.com/es/675/238891/Tambores-de-los-indigenas-de-Norteamerica/>

⁵⁷ <http://sagy.vikingove.cz/bubnovani-ve-stare-skandinavii/>, vloženo 10. 4. 2016

Jako zajímavý příklad užití šamanského bubnu v soudobé klasické hudbě, bych rád uvedl skladbu "Rauma Needmine" (Proklínání železa) estonského hudebního skladatele Veljo Tormise. Ve skladbě se vyvolávají starověké šamanské tradice, které představují alegorie o zlu války. Skladba byla napsána v roce 1972, kdy některé jeho skladby byly zakazovány sovětskou vládou.

3. 1 Tanec a rámové bubny

Rámový buben doprovázel tradiční tance profesionálních i neprofesionálních tanečnicků po celá tisíciletí v různých částech světa. Při hře na bubny

se hrálo z čisté radosti. Všechny lidové a tradiční tance byly tajemné a s náboženskými účely. V Mezopotámii a v Evropě doprovázely buben a jiné nástroje různé druhy rituálů, oslav a tanečních představení, která uctívala božstva. Bubnování bylo v rituálních pohřebních tancích, usnadňovalo totiž znovuzrození.⁵⁸

V Řecku a na Kypru bubny doprovázely klasické řecké ženské tance, které se tančily při náboženských rituálech. V Anatolii se používal rámový buben davul jako hlavní hudební nástroj k doprovodu tradičních tureckých lidových tanců, které měly své kořeny v šamanských tancích. V Tureckých tanečních představeních se velmi často využívalo rámových bubnů a také činelků. Existují speciální prstové činelky, na které se hrálo během tance.⁵⁹

V Severní Africe, konkrétně v Tunisu, bubny doprovázely bojové tance, například "chakchakas" (kovaný železný buben). Tanečníci při svých představeních používali bicí nástroje jako je tbal (velký oboustranný buben), mizwid (dudy) nebo darbuku (hliněný rámový buben). Při doprovázení tanců na rámové bubny bendirem, hudebníci stáli v jedné radě naproti tanečnickům. Čím více rytmická hudba bubnů zesilovala a zrychlovala, tím rychlejší byly pohyby tanečnicků. Tyto tance se předváděly hlavně při svatbách a dalších dlouhotrvajících oslavách. Tuniské tance s darbukou a mizwid se používaly hlavně při venkovních oslavách Tabla a Zika.⁶⁰

Rámové bubny doprovázely tradiční folklorní tance po všech kontinentech. Nebyla to jen Afrika, Asie a Evropa, ale také jižní a severní Amerika. Na příklad některé kmeny kanadských Eskymáků používaly rámové bubny ke svým ceremoniím při lovu velryb, kde rámové bubny doprovázely jejich tradiční tance. Tančilo se podle rytmického bubnování v 5/8 taktu. Bubeníci u toho zpívali,

---

⁵⁸ COHEN, Selma Jeanne. *International encyclopedia of dance*.

⁵⁹ COHEN, Selma Jeanne. *International encyclopedia of dance*.

⁶⁰ COHEN, Selma Jeanne. *International encyclopedia of dance*.

ale netančili. Eskymáci kmene Aleutů při svých šamanských představeních prosili o dobrý lov. Doprovázel je k tomu tanec, zpěv a bubnování.⁶¹

---

⁶¹ COHEN, Selma Jeanne. *International encyclopedia of dance*.

ZÁVĚR

Čím více jsem historii prozkoumával, tím více jsem si uvědomoval důležitost těchto hudebních nástrojů, které nás doprovázejí od dávného starověku až po současnost.

Pochopení souvislostí mezi hrou na rámové bubny a způsobem přemýšlení o životě a přírodních (vesmírných) zákonitostech během historie jejich vývoje může být velmi prospěšné současným interpretům, zejména v případě skladeb, které použitím těchto nástrojů k dané tematice přímo nebo nepřímo odkazují. Stejně jako u mnoha jiných bicích nástrojů panuje značná nejednotnost v používané terminologii. Popis všech variant rámových bubnů používaných v různých oblastech by mohl napomoci například při výběru nástroje s co nejpodobnější charakteristikou v případě, že není k dispozici přímo nástroj skladatelem předepsaný. Uvědomil jsem si také, že bubnování spojuje duchovní světy všech civilizací po celá tisíciletí. Během této dlouhé historie rámový buben nikdy nezanikl a stále zůstává neodmyslitelnou součástí hudebního a duchovního života. Přál bych si, aby má bakalářská práce přiblížila a obohatila čtenářům, stejně tak jako mě, historii a současnost tohoto krásného a inspirujícího hudebního nástroje.

Použitá literatura

BLADES, James. *Percussion Instruments and their History*. rev. ed. London: Boston, 1948. ISBN 0-571-18081-7.

REDMOND, Layne. *When the drummers were women: A spiritual history of rhythm*. New York: Three Rivers Press, 1997. ISBN 0-609-80128-7.

SADIE, Stanley a John TYRRELL. *The new Grove dictionary of music and musicians*. 2nd ed. New York: Grove's Dictionaries, 2001. ISBN 0-333-60800-3.

COHEN, Selma Jeanne. *International encyclopedia of dance*. New York: Oxford, 2004. ISBN 0-19-517588-3.

PASHAYEV, Mikhail. *Bicí nástroje v Ázerbajdžánu*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Akademie múzických umění v Praze. Vedoucí práce Daniel Mikolášek.

BECK, John H. (ed.). *Encyclopedia of percussion*. 2nd ed. New York: Routledge, 2007. ISBN 978-0-415-97123-2.

SHERONICK, Yousif. *Riq instructional DVD and Book*, 2007. New York

The tambourine in the orchestra. *Vienna Symphonic Library* [online]. Vienna Symphonic Library GmbH, 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.vsl.co.at/en/Tambourine/History>

<http://sagy.vikingove.cz/bubnovani-ve-stare-skandinavii>

http://www.panderetas.org/tambores_de_mano.htm